

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ (ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ)

Γ΄ ΤΑΞΗ ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΚΑΙ ΕΣΠΕΡΙΝΟΥ ΓΕΛ

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

(Επισημαίνεται ότι οι απαντήσεις που προτείνονται για τα θέματα είναι ενδεικτικές. Κάθε άλλη απάντηση, κατάλληλα τεκμηριωμένη, θεωρείται αποδεκτή.)

ΘΕΜΑ 2 (μονάδες 35)

Ερώτημα 1^ο (μονάδες 15)

Παρατίθενται ολόκληρα τα αποσπάσματα. Οι μαθητές/μαθήτριες μπορούν να τα καταγράψουν συντομευμένα, επισημαίνοντας την αρχή και το τέλος τους με ενδιάμεσα αποσιωπητικά.

- α)** Λάθος. «Πραγματική έγνοια για όσους η ζωή αλλιώς τους μίλησε και βρίσκονται μόνοι, αγνοημένοι, σιωπηλοί στον ομιχλώδη κόσμο τους, δίχως κλαδάκι να πιαστούν;» (αμφισβήτηση με το ερωτηματικό).
- β)** Σωστό. «Ο λαβύρινθος της ατομικής μοναξιάς –προσοχή: της ατομικής– δεν προσφέρεται για ερμηνευτικές βεβαιότητες και απόλυτες προσεγγίσεις. Σ’ αυτόν τον λαβύρινθο δύσκολα βρίσκεις μίτο και Αριάδνη.»
- γ)** Λάθος. «Μολυβένια στοιχεία. Βαριά. Ανατριχιαστικά. Που δεν έχουν τη ρίζα τους σε μια επιβαρυμένη συνθήκη (π.χ. οικονομική καταστροφή, πόλεμος, πανδημία κ.ά.), αλλά, απ’ ό,τι φαίνεται, στον τρόπο που λειτουργεί η εγγλέζικη κοινωνία κι όχι μόνη αυτή.»
- δ)** Λάθος. «Κι έλα τώρα εσύ, να κάνεις τι με το υπουργείο; Να πείσεις συγγενείς και φίλους των ηλικιωμένων να επικοινωνούν συχνότερα με τους εξόριστους και ξεχασμένους; Αφού οι ίδιοι, οι κοντινοί, οι δικό τους άνθρωποι τους οδήγησαν στην εξορία και τους ξέχασαν...»
- ε)** Λάθος. «Τα αίτια είναι εγγενή. Κοινωνικά. Αφορούν κυρίως την συκοφαντημένη στα μέρη μας οικογένεια. [...] Αυτόν τον ιερό δεσμό, που παρά τα υπαρκτά αρνητικά του, φαντάζει φωτισμένο οχυρό, ειδικά σε δύσκολους καιρούς.

Ερώτημα 2^ο (μονάδες 10)

Ενδεικτικά παραδείγματα:

Αμφισβήτηση:

- «Πραγματική έγνοια για όσους η ζωή αλλιώς τους μίλησε και βρίσκονται μόνοι, αγνοημένοι, σιωπηλοί στον ομιχλώδη κόσμο τους, δίχως κλαδάκι να πιαστούν;» (αμφισβήτηση της σκοπιμότητας ίδρυσης υπουργείου μοναξιάς μέσω του ερωτηματικού).

- «Μήπως πρόκειται για ανώφελη επίδειξη μέριμνας η οποία κρύβει (άθελά της;) τις αιτίες που δημιουργούν πνιγηρή ατμόσφαιρα μοναξιάς και αδιεξόδου, αυτοκτονικές τάσεις και μαραμένους ανθρώπους;» (αμφισβήτηση της σκοπιμότητας του υπουργείου μοναξιάς με το ερωτηματικό και, κυρίως, με το σχόλιο στην παρένθεση. Υπονοείται ότι εσκεμμένα αποκρύπτονται τα βαθύτερα αίτια του προβλήματος).
- «Κι έλα τώρα εσύ, να κάνεις τι με το υπουργείο;» (αμφισβήτηση της χρησιμότητας του υπουργείου μοναξιάς με τη διατύπωση ερώτησης προς ένα αόριστο «εσύ», που αντιστοιχεί προφανώς προς τους κρατικούς φορείς της Αγγλίας και της Ιαπωνίας.)

Συνοποδηλωτικός λόγος:

- «Οι μαραμένοι άνθρωποι δε χρειάζονται Υπουργείο Μοναξιάς» = οι άνθρωποι που είναι δυστυχημένοι και υποφέρουν από μοναξιά.
- «Ο λαβύρινθος της ατομικής μοναξιάς –προσοχή: της ατομικής– δεν προσφέρεται για ερμηνευτικές βεβαιότητες και απόλυτες προσεγγίσεις. Σ’ αυτόν τον λαβύρινθο δύσκολα βρίσκεις μίτο και Αριάδνη» = Το πρόβλημα της ατομικής μοναξιάς είναι περίπλοκο σαν λαβύρινθος. Είναι μάλιστα τόσο πολύπλοκο που δύσκολα μπορεί να βρεθεί κάποιος να βοηθήσει αποτελεσματικά (Αριάδνη), ώστε το άτομο να βρει τρόπο να επιλύσει τη δύσκολη κατάσταση που βιώνει (μίτος) και να ξεπεράσει το πρόβλημά του.

Ερώτημα 3^ο (μονάδες 10)

Τα Κείμενα 1 και 2 φαίνεται να συνομιλούν μεταξύ τους και να συμπληρώνουν νοηματικά το ένα το άλλο παρουσιάζοντας από κοινού τις διαφορετικές διαστάσεις της μοναξιάς. Ειδικότερα, το Κείμενο 1 εστιάζει στην αρνητική πλευρά της μοναξιάς ως φαινομένου ατομικού και κυρίως κοινωνικού. Με αφορμή μάλιστα την ίδρυση Υπουργείου Μοναξιάς στην Αγγλία και στην Ιαπωνία και αμφισβητώντας την αποτελεσματικότητα αυτού ως τρόπου επίλυσης της κοινωνικής μοναξιάς, ο συντάκτης παρουσιάζει το συναισθηματικό κενό που νιώθουν οι μοναχικοί άνθρωποι, την ανάγκη τους για ουσιαστική επικοινωνία και τον καθοριστικό ρόλο που μπορεί να παίξει η ανάδειξη του θεσμού της οικογένειας και της συλλογικότητας στη ζωή μας. Από την άλλη πλευρά το Κείμενο 2 φωτίζει τη θετική πλευρά της μοναξιάς. Εδώ η ηρωίδα μιας ταινίας επιλέγει να περάσει το καλοκαίρι μόνη της, χωρίς τη φίλη της, και καταφέρνει «να δει ξανά το φως του καλοκαιριού», στοιχείο που προφανώς υποδηλώνει ότι πέρασε πολύ όμορφα. Όπως μάλιστα διευκρινίζει ο σκηνοθέτης της ταινίας μιλώντας για τα θετικά της κατ’ επιλογήν μοναξιάς, με το να κάνει κάποιος «παρέα με τον εαυτό του», αποκτά την ευκαιρία, μέσα σε ένα πλαίσιο ηρεμίας, να βρει χρόνο να προβληματιστεί και να κάνει μια ενδοσκόπηση. Με αυτήν προφανώς μπορεί να πετύχει την πολύτιμη αυτογνωσία, η οποία θα τον βοηθήσει να επαναπροσδιορίσει τον εαυτό του, τις ανάγκες και τα προβλήματά του και να προχωρήσει πιο δυνατός στη ζωή του. Ταυτόχρονα, βέβαια, η

εκούσια μοναξιά, που για τον σκηνοθέτη της ταινίας αποτελεί «προνόμιο» για κάποιον, μπορεί να αποτελέσει μια απολαυστική εμπειρία. Τα δύο κείμενα λοιπόν παρουσιάζουν τη μοναξιά τόσο από την αρνητική όσο και από τη θετική της οπτική, επομένως συνομιλούν συμπληρωματικά.

ΘΕΜΑ 3 (μονάδες 15)

Το ποίημα αναδεικνύει το ζήτημα της ευτυχίας, την οποία ο καθένας μπορεί να βιώνει με διαφορετικό τρόπο. Στην προκειμένη περίπτωση το ποιητικό υποκείμενο φαίνεται να τη βιώνει μέσα από μία σειρά αντιθέσεων. Ευτυχία για αυτό είναι η ζωή με τη λάμψη της αλλά, ταυτόχρονα, και ο θάνατος με τη μαυρίλα του: «στα χέρια μου κρατάω το άσπρο ρίγος της ζωής και το μαύρο ρίγος του θανάτου» (επανάληψη, μεταφορά), λέει χαρακτηριστικά. Ευτυχία είναι η «άνοιξη» αλλά και το «χινόπωρο», η «αγάπη» αλλά και ο «πόνος», το δάκρυ της «χαράς» αλλά και της «λύπης», η «χαρά της αυγής» αλλά και η «θλίψη της δύσης». Μέσα από αυτές τις αντιθετικές εικόνες υποδηλώνεται πως για το ποιητικό υποκείμενο η ευτυχία είναι πολυδιάστατη και κρύβεται στις μικρές χαρούμενες στιγμές αλλά ταυτόχρονα και στους μικρούς «θανάτους», στις μικρές ατυχίες, δυσκολίες ή αποτυχίες, που αποτελούν και αυτές μέρος της ζωής μας. Οι μαθητές/μαθήτριες καλούνται να ορίσουν με τον δικό τους τρόπο την ευτυχία, ανάλογα με τα δικά τους βιώματα και δεδομένα. Η απάντηση είναι ελεύθερη, απλώς, προκειμένου να γίνει δεκτή, θα πρέπει να είναι επαρκώς τεκμηριωμένη.